

11.11.2002

1101R0003-53

Oulun kaupunki, tekninen keskus
katu- ja viherpalvelut
PL 32
90015 OULUN KAUPUNKI

Viite kirjeenne 23.4.2002

Asia LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA,
YLIJÄÄMÄMAAMASSOJEN SJOITTAMINEN OULUN KAUPUNGIN ALUEELLA

Oulun kaupungin tekninen keskus on Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle 25.4.2002 saapuneella kirjeellä saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka koskee ylijäämämaamassojen sijoittamista ja alueiden jälkikäytön yleissuunnitelmaa Oulun kaupungin alueella.

Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain ja asetuksen perusteella ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA) sovelletaan sellaisiin maankaatopaikkoihin, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle määrälle.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on antanut yhteysviranomaisen lausunnon hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta 17.4.2001.

Hankkeesta vastaava

Hankkeesta vastaava on Oulun kaupungin tekninen keskus. Yhteyshenkilönä teknisessä keskuksessa on toiminut suunnittelupäällikkö Niilo Nissilä.

Konsulttina arviointiselostuksen laadinnassa on toiminut Suunnittelukeskus Oy, jossa hankkeen yhteyshenkilönä on toiminut Hannu Kemiläinen.

Arviointiselostuksen asiakirjat

Oulun kaupunki on laatinut arviointiselostuksen ja siitä erillisen tiivistelmän. Arviointiselostus perustuu arviointiohjelmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen siitä antamaan lausuntoon. Konsulttina on toiminut Suunnittelukeskus Oy.

Hanke ja sen vaihtoehtoiset ratkaisut

Oulun kaupunki ottaa vuosittain vastaan omasta ja yksityisten rakentamisesta syntyviä ylijäämämaamassoja noin 300 000 m³/a. Nykyiset läjitysalueet ovat täytymässä. Tähän liittyen Oulun kaupunki on lähtenyt selvittämään uusia ylijäämämaamassojen sijoituskohteita ja käynnistänyt kyseisten maamassojen sijoittamisen ja alueiden jälkikäytön yleissuunnittelun ja siihen liittyvän ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn.

Yleissuunnittelussa on tarkoitus selvittää syntyville ylijäämämaamassoille sijoittamiskaupat Oulun kaupungin alueella ja ratkaista sijoituspaikkojen ympäristövaikutuksiin, ympäristönhoitoon ja alueiden jälkikäyttöön liittyvät kysymykset valmistavana olevan Oulun uuden yleiskaavan 20 vuoden aikajänteellä.

Ylijäämämaamassojen sijoittamiselle on esitetty kolme eri toteuttamisvaihtoehtoa:

1. 0-vaihtoehto (VE 0)

Nollavaihtoehdossa ylijäämämaamassojen sijoituspaikkoja ei suunnitella kokonaisvaltaisesti eikä pitkällä tähtäimellä muuhun maankäyttösuunnitteluun niveltäen, vaan ne sijoitetaan hanke- ja tarvekohtaisesti suunnitellen kulloinkin sopivaksi todettavaan paikkaan alle 50 000 tonnia vuodessa kuhunkin. Jokainen vaihtoehdon mukainen sijoittaminen tarvitsee ympäristöluvan ja maisematyöluvan.

Arviointimenettelyssä arvioidaan, mitä vaikutuksia tällä on rakentamiseen, ympäristöön, maisemaan, maankäyttöön ja yhdyskuntatalouteen.

2. Vaihtoehto 1 (VE 1)

Vaihtoehdossa ylijäämämaamassojen sijoittelussa tukeudutaan pääosin jo olemassa oleviin tai jo suunniteltuihin sijoittamiskaupoihin ja/tai niiden laajennuksiin kaupungin maankäytön suunnitteluun niveltäen. Näitä kohteita ovat muunmuassa Ruskon kaatopaikka - Ruskonselkä, Kaakkurin vanhan kaatopaikan / liikuntamaan alue sekä Hiukkavaaran ampumaradan lähistö ja viereinen Haukkasuon alue. Kullekin alueelle sijoitettava massamäärä voi olla yli 50 000 tonnia vuodessa

Ylijäämämaamassojen kertymäalueita muodostuu tässä vaihtoehdossa kolme. Ruskon- Ruskonselän alueeseen tukeutuu koko Oulujoen pohjoispuolinen alue Kuusamontiehen saakka, Hiukkavaaran läjitysalueeseen tukeutuvat Talvikankaan, Korvensuoran, Hiukkavaaran ja Saarelan alueet. Oulujoen eteläpuolinen alue tukeutuu ylijäämämaamassojen sijoittamisessa Kaakkurin vanhan kaatopaikan / liikuntamaan alueeseen.

3. Vaihtoehto 2 (VE 2)

Tässä vaihtoehdossa selvitetään vaihtoehto 1:n lisäksi mahdollisuudet sijoittaa ylijäämämaamassoja Timonsuon, Aaltokankaan ja Porräsraheen alueille Oulun pohjois-osassa, Toppilan jätevedenpuhdistamon pohjoispuoliselle alueelle meren rannan tuntumassa Taskilassa, Hiukkavaaran ampumaradan lähistön - Haukkasuon lisäksi Sarvikankaan alueelle sekä Oulun eteläosassa Kaakkurin vanhan kaatopaikan/liikuntamaan lisäksi Säaskensuon alueelle. Ellinmaan läjitysalueen laajentamismahdollisuus tutkitaan. Kullekin alueelle sijoitettava massamäärä voi olla yli

50 000 tonnia vuodessa.

Ylijäämämaamassojen kertymäalueita muodostuu tässä vaihtoehdossa kymmenen. Timonsuon ja Aaltokankaan alueisiin tukeutuvat Oulun luoteiset osat. Porrarämeeseen tukeutuu Kuivasjärven tienoo ja Ruskoon tukeutuvat alueet Oulujoen pohjoispuolella Kuusamontien varrella. Hiukkavaaran pohjoiset osat, Korvensuora ja mahdollisesti Talvikangas tukeutuvat ampumaradan-Haukkasuon alueeseen. Hiukkavaaran eteläosa ja Saarelan alue tukeutuvat Sarvikankaaseen. Toppilan alueen ylijäämämaamassat sijoitetaan jätevedenpuhdistamon pohjoispuoliselle alueelle, Taskilaan. Keskustan ja sen läheisyyden rakentamisalueet tukeutuvat Ellinmaan laajennukseen, Kiviniemen-Perävainion ja Kaakkurin pohjoisosien alueet Kaakkurin vanhan kaatopaikan/liikuntamaan alueeseen sekä Kaakkurin eteläosa Säaskensuon alueeseen.

Alustavissa selvityksissä hylättiin seuraavat sijoituspaikat: Ruskon länsipuolinen alue, Vihreäsaari ja Oulun kaakkoisen osan mahdolliset läjityspaikat.

Asiaan liittyvät muut hankkeet

Oulun kaupungin alueella on tällä hetkellä useita maan läjitysalueita. Ellinmaan ja Heinäpään läjitysalueille on myönnetty ympäristöluvut 15.12.2002 viideksi vuodeksi. Lopakkasuon läjitysalueelle on myönnetty ympäristölupa 14.2.2001 toistaiseksi.

Kaakkurin käytöstä poistetun kaatopaikan sulkemisen yleissuunnitelman mukaisesti alueelle sijoitetaan ylijäämämaamassoja. Kaatopaikka-alueen kunnostamiseen on myönnetty ympäristölupa 7.5.2001. Lisäksi Oulun kaupungin meluntorjunnan yleissuunnitelmaluonnoksen mukaan meluvälleihin sijoitetaan maamassoja.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn jälkeen Oulun kaupunki tekee päätökset ylijäämämassojen sijoittamispaikoista ja hakee kullekin sijoituspaikalle ennen läjitystoiminnan aloittamista ympäristöluvan. Tarvittaessa läjitykselle haetaan maise-matyöluva.

Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Arviointiselostuksen vireilläolosta on ilmoitettu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja asetuksen mukaisesti Oulun kaupungin ja Haukiputaan kunnan sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen ilmoitustauluilla. Lausunnot on pyydetty Oulun kaupungin ja Haukiputaan kunnan ympäristölautakunnilta sekä lisäksi Maanrakentajien Oulun piiriyhdistykseltä, Oulun Jätehuollolta, Pohjois-Pohjanmaan liitolta ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiriltä. Arviointiselostuksesta on kuulutettu Sanomalehti Kalevassa.

Hankkeesta vastaava on järjestänyt tiedotus- ja esittelytilaisuuden Oulun kaupungin Teknisen keskuksen palvelupysäkki Neuvokkaassa. Tilaisuudessa osallistujille annettiin mahdollisuus kommentoida alustavia läjitysvaihtoehtoja.

Vuorovaikutus arviointiselostusta laadittaessa

Hanketta ohjaamaan on perustettu työryhmä, jossa ovat edustettuina Oulun kaupungin Teknisestä keskuksesta Katu- ja viherpalvelut, Kaavoitus (asemakaavoitus) sekä Maa- ja mittaus-osastosta tontti- ja asumispalvelut, Oulun kaupungin Keskusviraston Suunnittelupalvelut (yleiskaavoitus) sekä lisäksi Liikuntavirasto ja Ympäristövirasto.

Lausunnot ja mielipiteet

Oulun kaupungin ympäristölautakunta

Lausunnon antajan mielestä esitetyt vaihtoehdot ovat toimivia ja periaatteiltaan hyväksyttäviä. Niissä on otettu huomioon ympäristövaikutukset monipuolisesti. Olemassa olevien tai selostuksessa suunniteltujen läjitysalueiden alle ei jää uhanalaisesiintymiä tai kulttuuri- ja esihistoriallisia kohteita.

Lausunnon antajan käsityksen mukaan syntyvät ylijäämämaat tulee käyttää mahdollisuuksien mukaan muissa kohteissa (esim. meluvälleissa). Koska osa massoista jotka tapauksessa on sijoitettava pysyvästi, läjitys tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että massoille löydetään järkevää hyötykäyttöä.

Kaikille vaihtoehdoille on yhteistä Kaakkurin (entisen Iinatin) kaatopaikan sekä Ruskon kaatopaikan maisemointi. Lausunnon antajan käsityksen mukaan ylijäämämaiden hyötykäyttö näissä kohteissa on järkevää. Samoin massojen sijoittaminen Kaakkurin kaatopaikan yhteyteen rakennettavalle Liikuntamaalle on perusteltua. Vaihtoehdoissa yksi ja kaksi esitetty Hiukkavaaran pohjoisosan käyttäminen läjitysalueena edesauttaa entisen ampuma-alueen hyötykäyttöä, joskin sen toteuttamisessa tulee selvittää alueen uhanalaisesiintymien säilyttäminen.

Vaihtoehdossa kaksi esitetyt pienemmät läjitysalueet sijoittuvat pääosin pohjoiseen. Maisemallisesti vaikeimmat niistä ovat Pohjantien molemmalle puolelle esitetyt läjitysalueet. Niidenkin toteuttaminen on lausunnon antajan käsityksen mukaan mahdollista, mutta vaatii tarkkaa rakenne- ja vihersuunnittelua. Ellinmaan mukaan ottaminen on perusteltua nykyisen läjitysalueen paremman maisemoinnin takia.

Maisemallisesti vaihtoehdon nolla vaikutuksia on vaikea ennustaa. Vaihtoehtojen yksi ja kaksi maisemahaitat ovat pääasiassa kaukomaiseman muuttumista, sillä asutuksen lähelle ei läjitystä sijoiteta. Kaukomaiseman muuttumista voidaan vähentää osaavalla vihersuunnittelulla.

Lausunnon antajan käsityksen mukaan ylijäämämassojen sijoittaminen ja alueiden jälkikäytön yleissuunnittelun ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on käsitelty ympäristövaikutusten arviointimenettelyasetuksen 12 §:ssä määrättyt asiat.

Vaihtoehdossa nolla ei ole voitu esittää mahdollisia uusia läjityspaikkoja, joten sen vertailu muihin on vaikeaa. Lausunnon antajan käsityksen mukaan läjitysalueita tulisi kuitenkin ympäri kaupunkia niin monta, että se vaikeuttaisi muuta maankäyttöä. Näin ollen vaihtoehto nolla ei ole hyvä pohja jatkosuunnittelulle.

Jatkosuunnittelun pohjana voidaan käyttää kumpaakin vaihtoehtoa yksi tai kaksi tai niiden yhdistelmää. Keskitetyssä vaihtoehdossa yksi on lausunnon antajan käsityksen mukaan helpompi ratkaista toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat haitat. Vaihtoehdossa kaksi kuljetusmatkat lyhenevät, joten se on liikenteen suhteen kestävämpi vaihtoehto. Joka tapauksessa kullekin läjitysalueelle on haettava ympäristölupa, missä yhteydessä tarkemmat rakennussuunnitelmat, mahdolliset haitat ja niiden ehkäisy ja vähentäminen sekä seuranta tulevat ratkaistavaksi.

Oulun Jätehuolto

Oulun Jätehuollon mukaan ympäristövaikutusten arvioinnissa on otettu huomioon erilaiset ympäristönäkökohdat riittävän kattavasti ja kestävä kehityksen mukaisesti. Oulun Jätehuollon kannalta siinä on myös huomioitu sekä käytössä olevaan että suljettavaan jätetäyttöön tarvittavat peitemaat. Oulun Jätehuollolla ei ole huomautettavaa arviointiselostuksesta.

Maarakentajien Oulun piiriyhdistys ry

Kyseessä olevista kolmesta vaihtoehdosta yhdistys katsoo, että vaihtoehto yksi vastaa parhaiten yrityselämän näkemyksiä ylijäämämassojen sijoittelulle. Perustana yhdistys näkee suurten maankaatopaikkojen olevan taloudellisempia (vastaanotto ja ylläpito) verrattuna pieniin useisiin kohteisiin. Massojen läjityspaikan hoito tullee huomattavasti kustannustehokkaammaksi sekä kesken urakan mahdollisesti vaihtuvan läjitysalueen riski vähenee. Ympäristölle aiheutuvia melu- ja muita kuljetuksista aiheutuvia haittoja voidaan myös vähentää parhaiten vaihtoehdon yksi mukaisessa tilanteessa.

Riippumatta siitä, mikä vaihtoehto tulee valituksi ylijäämämassojen sijoituspaikaksi, yhdistys katsoo, että tulevilla ratkaisuilla ei kuitenkaan tule rajoittaa yritysten mahdollisuuksia ympäristöluvan mukaiseen rakennusjätteen hyödyntämiseen.

Iskon ja Pyykösjärven seudun omakotiyhdistys

Yhdistys on viimeisen kymmenen vuoden aikana kiinnittänyt useaan otteeseen huomiota Syynimaan meluhaittoihin. Vuonna 1993 rakennusvirasto vastasi yhdistyksen aloitteeseen, ettei sillä hetkellä ollut suunnitelmaa Pohjantien melusuojauksesta Syynimaan kodalle eikä Kiimingintien melusuojauksesta Iskon eikä Ranta-Koskelan kohdalle.

Ympäristöviraston melumittauksessa 1992 todettiin meluarvojen ylittävän ohjearvoit sekä Syynimaan että Ranta-Koskelan kohdalla. Kun meluhaittojen poistamiseksi ei tähän mennessä ole ryhdytty konkreetteihin toimenpiteisiin ja kun meluhaitat ovat liikenteen kasvun myötä vain lisääntyneet ja kun Syynimaan melusuojauksesta on olemassa päätös, yhdistys, esittää, että ylijäämämassojen sijoituksessa valitaan vaihtoehto kaksi ja maamassoja sijoitetaan Pohjantien melusuojaukseksi Syynimaan kohdalle ja Alakylän tien varteen Ranta-Koskelantien – Huvilatien kohdalle.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus pitää ympäristövaikutusten arviointiselostusta verrattain monipuolisena esityksenä, joka on pääosin laadittu arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. Ympäristövaikutusten vertailumenetelmänä on käytetty ns. erittelevää menetelmää. Arviointiselostus täyttää YVA-asetuksen 12 §:ssä mainitut arviointiselostuksen sisältövaatimukset. Arviointiselostus on myös käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Kansalaisten osallistumismahdollisuudet hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn aikana on toteutettu lain tavoitteiden mukaisesti. Hankkeesta on tiedotettu avoimesti sen eri vaiheissa. Arviointiselostuksesta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esille muun muassa ylijäämämaamassojen käyttö meluvalleissa. Lausunnot on aiheellista tarpeellisessa määrin ottaa huomioon hankkeen toteutuksessa ja lupakäsittelyssä.

Oulun alueella on toiminnassa muutamia maanläjitysalueita, jotka on huomioitu eri vaihtoehtoissa. Sen sijaan lähikunnissa olevia läjitysalueita eikä niiden vaikutuksia nyt kaavavaihtoehdoissa ole tarkasteltu. Maankaatopaikan toimintojen yhteistyötä tulisikin jatkosuunnitelmissa tarkastella myös laajemmalla alueella. Selostuksessa on tarkasteltu ylijäämämaamassojen kertymistä. Ylijäämämaamassoja syntyy rakentamisessa alueilla, joilla on huono maapohja. Hankkeesta vastaavan mielestä tähän ei voida paljoakaan vaikuttaa kaavoituksella, koska kyseisiä huonoja maapohjia seudulla on runsaasti.

Ylijäämämaamassojen kuljettamiseen liittyviin kysymyksiin selostuksessa on kiinnitetty liian vähän huomiota. Eri vaihtoehtoissa käytettävät kuljetusreitit vaihtoehtoisineen olisi tullut esittää täydellisemmin. Ylijäämämaamassojen sijoittamisessa on ympäristönsuojelun kannalta eräs tärkeimmistä asioista maisemallisten tekojen lisäksi liikenne. Vuosittain noin 300 000 m³:n maamassojen liikuttaminen tarkoittaa useita kymmeniä ajosuoritteita päivässä.

Ylijäämämaamassat ohjataan selostuksen mukaan ensisijaisesti hyötykäyttökohteisiin. Suurimmat käyttökohteet ovat meluvalleja, joihin suunnitellut massamäärät on vähennetty YVA-tarkastelussa olevista massoista. Meluvallien rakentaminen toteutetaan Oulun kaupungin liikennemelun torjuntaohjelman mukaisesti. Jätteiden hyötykäytön näkökohdat selostuksessa on huomioitu hyvin. Ylijäämämaamassoja sijoitetaan melusteisiin, näkemästeisiin ja virkistyskäyttörakentamiseen.

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointi on edellä todetuista puutteista huolimatta riittävä, sillä edellytyksellä, että ympäristöselvityksiä tarkennetaan tulevissa suunnittelu- ja lupamenettelyissä sekä seurantaa järjestettäessä. Lupakäsittelyssä lupaviranomaisella on mahdollisuus vaatia tässä esitettyä yksityiskohtaisemmat selvitykset hankkeen ympäristövaikutuksista ja ympäristöhaittojen ehkäisemisestä, sekä antaa tarpeelliset määräykset ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi.

Valtakunnalliset jätesuunnitelman tavoitteet toteutuvat vaihtoehtoissa yksi ja kaksi. Kuljetusmatkat minimoimalla päädytään vaihtoehtoon kaksi, kun taas suunnittelu- ja hoitokustannukset minimoimalla päädytään vaihtoehtoon yksi. Mikäli tarkasteluun otetaan esimerkiksi läjityksestä aiheutuva alueen vettäminen ja tästä aiheutuva haitta ympäristölle, asutuksen läheisyys sijoitukseen nähden, maanomistus sekä

vaikutukset viheryhteyksiin ja maisemaan, paras vaihtoehto on silloin vaihtoehtojen yksi ja kaksi välissä. Joka tapauksessa vaihtoehto nolla on huonoin ratkaisu.

LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille ja muistuttajille.

Ympäristökeskuksen johtaja

Mauno Rönkkömäki

Ylitarkastaja

Mikko Lukkarinen

SUORITEMAKSU 5 000 euroa, ei arvonlisäverollista myyntiä

Suoritemaksu määräytyy ympäristöministeriön asetuksessa alueellisten ympäristökeskusten maksullisista suoritteista (1415/2001) olevan maksutaulukon mukaisesti. Maksu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua arviointiselostuslausunnosta on 5 000 euroa.

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Oulun kaupungin ympäristölautakunta
Oulun Jätehuolto
Maarakentajien Oulun piiriyhdistys ry
Iskon ja Pyykösjärven seudun omakotiyhdistys

